

Hogni Hoydal, landsstýrismaður í sjálfstýrismálum, er sannfærður um, at fullveldisloysnin er tann einasta rétta. Millumloysnirnar í kapitli fjóra í Hvítubók kunnu sambært honum bert nýtast til kjak

Mynd: Álvur Haraldsen

- Loysnin er fullveldi

Landsstýrismaðurin í sjálfstýrismálum, Hogni Hoydal, heldur ikki nakra av teimum fjóra høvuðsleiðunum í Hvítubók, ið vísa á skipanir millum núverandi heimastýri og fullveldi, vera gongdar leiðir hjá landsstýrinum. Hann metir einastu loysnina vera fullfíggað fullveldi

JOHN JOHANNESSEN

Hóast Hvítubók vísir á fjóra høvuðsleiðir, ið liggja millum verandi heimastýrisskipan og heilt at fullveldinum, heldur Hogni Hoydal, landsstýrismaður í sjálfstýrismálum, ikki, at nokur av hesum leiðunum er verd at fylgja. Eftir hansara tykki er kapitlunin, ið viðgerð hesar fjóra leiðir, eitt gott grundarlag fyri at skapa gott kjak millum politisku flokkarnar, ið ikki ynska fullveldi og samgonguna, ið er fyri fullveldisætlanunum. Tær fjóra leiðirnar kunnu sambært Hogni Hoydal geva mótstøðufólkum móti fullveldisætlanunum íblástur til kjak, men eftir hansara tykki er einasta gongda leiðin framvegis fultomið sjálfstýri.

Skiptistiðin

Sáttmálanevndin, ið hevur staðið fyri arbeiðinum við Hvítubók, vísir á, at ein av teimum fjóra høvuðsleiðunum millum verandi heimastýrisskipan og fullveldi, nevniliga skipanin »frælsur felagsskapur« flytur áhugan burtur frá spurninginum

um, hvørt stjórnmáttarliga støða Føroya er sambærilig við dansku grundlógina. Eisini vísir sáttmálanevndin á, at hetta er ein skipan, ið gongur dyggt at fullveldinum og ger eitt møgulegt skifti til fullveldi formliga lættari.

Men Hogni Hoydal heldur tó ikki, at hetta er rætti vegurin at føra fullveldisætlanirnar út í verki.

– Skipanin, sum Ísland og Danmark valdu og sum onnur lond eisini hava valt er eisini ein góð skipan. Hendan skipanin merkir, at vit fyrst staðfesta, at allar heimildir liggja í Føroyum, tað vil siga, at formliga verður staðfest, at Føroyar hava alla ábyrgd og sostatt hava fullveldi. Síðani verður farið undir eina skiftistið, har vit spakuliga venja okkum av vit fíggarliga stuðul úr Danmark og so fram vegis.

Er munurin millum frælsan felagsskap, ið seinna kann føra til fullveldi, og fullveldisætlanir landsstýrisins ikki júst er tann, at frælsur felagsskapur merkir, at vit fyrst kunnu fáa eina skiftistið og síðani fullveldi,

meðan fullveldisætlanirnar merkir, at vit fyrst fáa fullveldi og síðani eina skiftistið?

Hesum svarar Hogni Hoydal við at spyrja, hví vit skulu hava eina skiftistið uttan fullveldi. Hann heldur, at vit mugu kom fram til, hvørjar grundgevingar eru ímóti fullveldisætlanini og so fram vegis. Hogni Hoydal heldur ikki, at tað lønar seg at koma við nakrari millumloysn, tá høvuðsendamálið er at fáa fullveldi.

– Jú fleiri millumloysnir eru, jú verri verður tað at fáa eina skiftistið at vera eina nýggja byrjan fyri Føroyar. Kapitlun fjóra, ið umtalar allar hesar millumloysnirnar er ein kapitlun fyri tey, ið ynskja aðrar loysnir. Sostatt ber til at fáa á borðið, hvat talan ímóti, at vit fáa fult ræði á okkara egna landi, og hetta vil eg eisini fegin nýta tíð uppá at víðgera í tinginum. Men fyri meg er tað avgerandi, at vit fáa einar frælsar Føroyar við fullum fullveldi.

Vald ikki neyðugt

Hvítubók vísir á, at tað finnst 15 sjálfstøðugar

tjóðir í heiminum við minni enn 100.000 íbúgvum. Og sambært Herlufi Sigvaldssyni, formanninum í sáttmálanevndini, ið hevur arbeiðt við Hvítubók, er tað ymiskt, hvussu hesar tjóðir hava klárað seg eftir loysingina. Tó verður víst á, at felags fyri flest allar av hesum tjóðum er, at tær hava funnið fram til fleiri nýggjar vinnuvegir eftir loysingina. Felags fyri allar hesar tjóðir er eisini, at tær hava fingið fullveldi eftir seinna heimsbardaga og nógvar av teimum eftir 1960.

Hogni Hoydal heldur tað vera at fegnast yvir, at tað finnst so nógvar frælsar smátjóðir í heiminum, og heldur hann hetta sýna okkum, at tað ber til, at hava eitt sjálfstøðugt land, hóast fólkatalið ikki er stórt. Hann vísir somuleiðis á, at júst hetta eisini sýnir okkum, at eini tjóð ikki longur nýtast at hava stórt hernaðarligt vald fyri at vera sjálfstøðug.

– At hava ábyrgd av sær sjálvum er ikki longur í al-tjóða høbi bert møgulegt hjá teimum londum, ið eru stór, sterk, rík og hava stóra hermegi.

Hugsanin hjá Hogni Hoydal er, at júst tá vit hava ábyrgd av okkum sjálvum, fara vit at klára at stýra landinum betri, og er hann sannfærður um, at hetta eisini fer at menna Føroyar fíggarliga.

Nýggir vinnuvegir

Neyvan man nakar føroyingur ivast í, at vit í roynd og veru bert hava eina høvuðsvinnu, ið heldur meginpartinum av føroyska búskapnum uppi. Hetta kom Reidar Nónfjall, formaður í búskaparnevndini, ið hevur skrivað fylgibindið um búskap, ið hoyrir til Hvítubók, eisini inn á. Men Hogni Hoydal heldur hetta ikki vera nakra forðing fyri, at Føroyar fáa sjálfstýri, tí eftir hansara tykki fer fullveldi at føra við sær, at farið verður undir nýggjar vinnur. Her hugsar hann serliga um KT vinnu, alivinnu, oljvinnu og handverksvinnu uttanlands.

– Fyri at fáa hesar vinnur upp at standa er neyðugt at hava væl útbúgvið fólk, og tí eiga vit at gera nógvið at geva ungdomi okkara tær bestu fortreytnar fyri

góðum útbúgvingarmøguleikum, leggur Hogni Hoydal dent á.

Men eftir eina móguliga loysing er sannlíkt, at føroyskur ungdomur ikki longur fær pening frá SU, ið er stuðulin, veittur verður øllum lesandi í Danmark. Tó órógvur hetta ikki Hogni Hoydal tað minsta. Hann er sannfærður um, at føroyskt fullveldi fer at hava so mikið nógvar óttar inntøkmøguleikar við sær, at eingin forðing verður fyri at stuðla føroyskum lesandi fíggarliga.

Atkvøða ár 2000

Hogni Hoydal er fegin um Hvítubók, og vónar hann, at hon fer at verða ein góður amboðskassi at nýta í einari lógtingsviðger av fullveldisætlanum landsstýrisins. Hann sigur, at um viðgerð í tinginum og samráðingar við dansku stjórnina ganga sum ætlað, verður farið til eina fólkaatkvøðu um føroyskt fullveldi tíðliga ár 2000.